

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Zeberio

Aurkibidea

Udalerria: Zeberio

Sarrera

Bizkaiko hegoaldean dagoen udalerrri euskalduna da, Nerbioi ibarrean dago Nerbioi ibarra eta Arratia artean kokatuta. Hauxek ditu mugakide: iparraldean, Ugao-Miraballes, Arrigorriaga, Zaratamo, Galdakao, Bedia eta Igorre; hegoaldean, Orozko; ekialdean, Arantzazu eta Artea; eta, mendebaldean, Ugao-Miraballes eta Arrankudiaga. Auzo txikiez osatutako herria, Zubialde auzoa du handiena eta udaletxea bertan dago kokaturik. Bertako ekonomi iturriak beti izan dira solo beharretik, abere-hazkuntzatik eta basogintzatik datozenak. Egurraren inguruan sortu da haraneko industria, zerrategiak. Biztanleen %90 euskalduna da eta bertan mendebaldeko bizkaieraz berba egiten da.

- **Biztanleak:** 1.054
- **Euskaldunak:** %73,44

Ahotsak.eus-eko datu orokorrak

- Hizlariak: **21**
- Zintak: **21**
- Pasarteak: **47**
- Transkribatutakoak: **33**
- Audioak: **0**
- Bideoak: **42**

Proiektuak

- Dialektologia-EHU
- Euskal Herriko Ahotsak
- Fondo partikularrak
- IRALE
- IRALEren Bizkaiera Bilduma
- Lemoatx 1937

Hizlariak

Ines -

Zeberio Etxazo auzokoa. Nekazaria. Auzoko beste lagun batzurekin batera egin zitzaion elkarrizketa 1986an.

Pilar -

Zeberio Etxazo auzokoa. Nekazaria. Auzoko beste lagun batzurekin batera egin zitzaion elkarrizketa 1986an.

Timoteo -

Zeberio Etxazo auzokoa. Nekazaria. Auzoko beste lagun batzurekin batera egin zitzaion elkarrizketa 1986an.

Leona Aiesta Goikoetxea (1922)

Migel Arbaizagoitia Zubiaur (1919)

Pedro Egiluz Ozerin

Zeberio herriari buruzko azalpenak ematen ditu hainbat abesti zaharrekin batera grabazio honetan.

Konsuelo Ellakuria Azkueta

Rufina Etxabe Arana (1928)

Idiringoikoan jaio zen 1928. urtean zortzi neba-arrebadun familia batean. Gurasoak biak ziren Zeberioakoak: aita bere jaiotetxekoa eta ama Akiñaokoa. Baserrian lan egitetik eta esnea eta barazkiak saltzetik bizi ziren batik bat. Gerra garaian, etxetik alde egin zuten eta bitartean beraien etxea botikin bezala erabili zuten fronteko soldaduek. Ikazkintzari buruz bere aitagandik ikasitakoaren berri eta eman zigun besteak beste, [Patxi Zelaia](#) bere senarragaz batera.

Juan Kruz Goti (1917)

Zeberioko Etxazo auzokoa. Nekazaria. Auzoko beste lagun batzurekin batera egin zitzaion elkarrizketa 1986an.

Antonio Idirin Zubero (1913-2014)

Ama Dimakoa zuen, eta aita Zeberiokoa bertakoa, "Gerrako etxea" deitzen zioten etxekoa. Zeberiora ezkondu ziren eta bertan jaio zen Antonio. Antzinako bizimoduaren inguruko kontu interesgarriak kontatu zituen Lemoatx 1937 batzordekoek egindako elkarrizketan.

Amaia Intxaurreaga

Zeberion jaio, baina Ugaon bizi. 37 urte zituen [Esther Larizgoitia](#)rekin batera elkarrizketa egin zitzaionean.

Juan Intxaurreaga Aretxaga (1929)

Arbildu auzoan jaio zen. Ama Santa Kurtzekoa zuen eta aita Arrigorriagakoa. 3 neba-arrebatatik gaztean izan zen; eta, urtebete zuela, aita hil zitzaien. Santa Kurtzeko eskolan ibili ostean, gerran Alonsotegira alde egin zuten; handik bueltatu eta 10 urte gaz, herriko beste baserri batera joan zen morroi. Igeltsero lanetan eta baserriko beharretan aritu zen erretiratu artean.

Felipe Ipiña Amorrortu (1922)

Zeberioko Areiltza auzoan jaio zen 1922an eta elkarrizketa garaian ere baserri berean bizi zen. Gurasoak biak ziren Zeberioakoak. Baserriko gizona, baina igeltseroa izanikoa. Gerra Zibileko kontuak, Errepublika sasoikoak (batez ere eskola), baserriko kontuak, auzolana, heriotzaren inguruko ohiturak... kontatu zizkigun beragaz egon ginenean.

Esther Larizgoitia Eguzkitza

Zeberion jaio, baina Ugaon bizi. 40 urte zituen, [Amaia Intxaurre](#)arekin batera elkarrizketa egin zitzaionean.

Karmelo Sagardui Garcia (1926)

Zeberioko herrigunean jaio zen, Zubialde auzoan. Aita bertakoa zuen; eta ama, hiritik Zeberiora umetan ekarritakoa. Zazpi neba-arreba izan ziren, laugarrena bera. Gerrako kontuak ondo gogoratzen ditu basoko beharretan aritutako zeberiotar honek. Gerran urte eta erdiz errefuxiatuta egon ziren Ortuellan, Zierbenan eta Gallartan.

Juan Jose Salzedo (1919)

Zeberioko Ereñotza auzokoa. Artzaina.

Milagros Salzedo (1925)

Zeberioko Etxazo auzokoa. Nekazaria. Auzoko beste lagun batzurekin batera egin zitzaion elkarrizketa 1986an.

Rosario Salzedo Aretxaga (1924)

Manuela Uriondo Ipiña (1922)

Ereñotza auzoko Ipiñikoa baserrian jaio zen 1922. urtean. Gurasoak ere Zeberiokoak zituen. Bost neba-arrebatatik zaharrena zenez, txikitatik hasi zen baserriko beharretan eta umezain. Gerra Zibilean, eguna ondoko baso bateko txabolan pasatzen zuten, etxera lotara bakarrik joaten ziren. Baserriko antzinako bizimoduaren ezagutzak erakutsi dizkigu elkarrizketa honetan. Senarra ere Zeberiokoa aurkitu zuen.

Maria Luisa Zelaia Aiesta (1924)

Zautuola auzoko Etxeandin jaio zen. Aita zuen bertakoa eta ama Ametzola auzokoa. Zazpi neba-arreba izan ziren. Umetan herriko eskolan ibili zen. Ugao-Miravallesera ezkondu zen, baina grabazioa egin zitzaionerako, jaioterrira bueltatu zen, bertako Eusebio Aldekoa egoitzara.

Patxi Zelaia Aiesta (1926)

Zautuola auzoko Etxeandin jaio zen. Aita zuen bertakoa eta ama Ametzola auzokoa. Zazpi neba-arreba izan ziren. Umetan plazako eskolara joan zen. Gerra garaian, eskolak zarratu eta Alonsotegi aldera joan behar izan zuten. Gerraostean, 15 urte zituela, arotz lanak ikasten hasi zen eta horixe izan zuen ofizio, Zeberion bertan jarri baitzuen martxan aroztegia. [Emazte](#)agaz batera egin genion elkarrizketa.

Pasarteak gaika

Herri honetan landu eta transkribatu diren pasarteak, gaika antolatuta.

1. Familia eta harremanak

1.1. Igitaiaz ira ebakitzen

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/004
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:03:58. **Bukatu:** 00:06:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- **Laburpena:** Iratan asko joaten ziren. Igitaiaz ebakitzen zuten. Lan gogorra zen. Kodainaz jarduten zuten gizonek. Eurak igitaiaz multzoa ebaki eta galtzarbera. Gurdian ekartzen zen ira etxera. Gurdia nolakoa zen.

Transkripzioa

-Eta iretan be joango zihen?

-A bai! Ire ebaten bai. Jo! eta gero irak batuten pillora... Karran ekarri! ixin ekarri! Biximodue gogorra e? gogorra euki gindun, gogorra gogorra gogorra.

-Ze erabiltzen zenduen ebateko?

-Igitie. Ama nireak kodaiñea baia guk igitie.

-A bai?

-Bai.

-Eta zuek zegaitik?

-Zegaitik kodaiñea? ixiten zan handia eta igitie ixin zen txikia eta geu

txikiek eta handie ezin gindun ibili. Ta holan koiu ta hor azpire eta gero moltzotxora.

-Eta hori dana nora, gurdire edo nora?

-Ez, lehelango sikitu eta gero batu eta gero ein montoia eta gero burdira.

-Eta gero hori non gordetan zan?

-Etzean ondoan eiten zan montoia, ganaduakaz ekarrite. Burdien.

-Zelakoa zan burdie?

-Burdie ixin zen karro bat [...] erruda bigez eta gero holango kamea luzea eta sartzean zan ganaduek, holan taketagaz eta buzturriegaz. Eta buzturriek eukiten euen ardian kapea busti ez iteko. eta gero aurrera!

-Eta erroberak eta?

-Bai, erramalakaz estute. Soka, sokeagaz, sokeagaz. Sokea geituten geuntsen. Estuteko burdiko idea. Eske ekarri behar zan urrinetik, etzera ekarteko, eta burdie estu behar zan ondo.

-Baia burdiek errobedak?

-Erruedak erredondoak, baia burdiek eukiten euen holan egur handi bat ezta? eta han egur handien sartzean zian errudak. Errudak ixiten zien oholak eta oholak, untza lodiekaz inde oholak eta gero holan erredondoan eiten zan ojalata bat. Ojalata lodie e? bere ojalata lodie. Eta holan bueltan etorten zan burdia.

1.2. Aita jeloskor alabaz

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/024
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:30:30. **Bukatu:** 00:33:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- **Laburpena:** Neskame egon zen Bilbon. Kasillara joaten ziren dantzara. Baina ez zuen nobiorik izan etxera itzuli arte. Ama hilda gero topatu zuen senargaia. Aita guztiz jeloskortu zitzaion eta kortan egin behar izan zuen luzaroan lo. Ezer barik ezkondu ziren. Baina finak izanez gero aurrera irteten da. Seme bat 12 urterekin hil zitzaion istripuz.

Transkripzioa

Ademas, ni egon nintzen krieda eta urtetan neindun hamabostean. Eta ni joan eiten nintzen Casillara jantzan, eta aukiten ninduzen mutil-lagunek. Baia nik nobioa ez dot aukin fijoia iñoz bez, etorri arten etxera. Gero ama hil jatan. Eta bakizu zelan? ama ni krida egon nintzen lekuen aitek itxi euen hurrungo egunean eroateko beste mediko betegana. Eta ni krida egon nintzen etzea ixin zen uzabana goraiño eta porterien euki nauen ama. Eta gero ixin gintzezan lau krida eta ni eta niri toketan jatan mahaie serbitea. Eta besteak esan osten neuk turneuko dotsut /turneukotsut/. Ez, ze nik ez dot gure señoreak jakin deien ama dekotela. Eta kafea serbidu orduen joan nintzenean, ama hilik topau. Eta gero derrigor jakin behar etxeko señoreak. Eta ba bueno, orduen, gero aiztea nireak ezkondu in behar dauela, enbrazada dauela ez dauela... Ez zan egon, guzurre izin zen, eta ni etxera. Eta gero han nobioa topeu nenduen. Eta nobioa topeu orduen / topeorduen/, berandu natorrela ta kortan lo iten. Eta egon nintzen [orduxean?], kridetzan, joateko neure señora printzipalagaz, ezkondu in

zen eta beragaz, beste neskato hiru ni baiño... ni mandamasa, eta etxera etorri. Eta gero esaten auzokoak, horrek neskorrek ez dau merezidu kortan lo eiterik, egon egon dan lekuti. Baia badakizu zegeitio ixin zen? “de celos de mi padre”; nire aita egon zan alargun eta bai, ez austen itxiten ezkonduten ez haregaz, ta ez horregaz ta besteATEGAZ. Ezelan be ez [auen] ezkonduten itxi. Eta gu ba, “a la buena suerte”, in gintzezan ezkondu, atzean eskuek, aurrean eskuek. Diru barik. Baia ixin ezkerofIÑE, dana eiten da. Mutillero... mutil bat hamabi urtegaz hil eustien Zeanurin, kamioiak... aplastau. Eta gero, bestea da ingenierue eta da direktor oin.

1.3. Gizonak ez zuen etxeko lanetan laguntzen

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/028
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:36:00. **Bukatu:** 00:39:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- **Laburpena:** Oso gogorra zen orduko emakumearen bizimodua. Baserriko lan guztiak egin behar, eta gaineratik etxekoak. Etxeko lanetan eta hurrekin gizonak ez zuen laguntzen. Gizonak hobeto bizi ziren.

Transkripzioa

-Eta lehen, emakumeen biximodua gixonakaz konparauta zelakoa zan?
-Bardine, bardina. Solora be bardine, eta dana bardine, bardine, bardine. Gixona hobeto. Ze gero henbrak joan behar auen solora beharren ta etxeko beharrak be in behar zian, txarto edo ondo, umea aukin ezkerof. Baia gixonak... ganadueri jaten emoten botsien, jana be imini behar zan. Henbrean biximodue ixin zen oso gogorra, oso gogorra. Oin, ezkonduten dizenean, gixonak laguntan daudie umeak... ba dodotise iminten, ta danak ipinten. Da lehenago guk holan trapuan bat tuten genduzen umeak e? Eta mantarrean e? Eta gero paxia hemetik ipinten geuntsen e? Eta gixonak ezebez ez aurien lagunduten, apurtxu bet aukiten badeu lepoan iteko beharrak apur bet. Ostantzean aurrek libre, libre.
-Ze zuek etxe kanpoan eta etxe barruen beharra.
-Bai, klaro. Soloan, artajorra be esaten jakona, eta danera bedarra ebaten eta danera, danera aukiten gendun beharra. Eta behiek batuten kortan eta danera. Aik askoz hobeto biziten zien, gixonak. Bueno, kanpoan eiten audienak, behar kanpoan, fabriketan ta. Bai, andreak gehitxua in behar auen /behauen/.
-Ze gixona etxera etorri eta janarie prest...
-Bai.
-Etxea prest...
-Bueno, gero iluntzean lagunduten audien beharren soloan ezta? Baia [...] andrak eiten audien behar gehiau baserrien. Baserrien asko gehiau.
-Ba ze...nik askotan entzunde igual, eurek joaten zien siestara ta gu beharrera. Edo eurek joaten ziren etzunduten ta gu beharrera...
-Beharrera edo umea eukiten, ze umea euki ezkerof umeak beti ez deu lo iten. Umeagaz egon beha dozu /behozu/, ikusten dozu /ikusteezu/?
-Baia amak?
-Amak, amak. Ta gabean negar iten dau... amak. Eske nireak okerrak ixin

direz, nire umeak e? Eta nire gizona beste kuartu betera joan zan lo iten ba. Ta nik esaten, ake etorten zanien hurrengo bueltan badakit zer dekozun. Beste leku betera. Berak fabrikara joan behar dauela beharren eta nik ingo dotela /ingotela/ lo. Zelan lo? Esan neutsen, ganaduek deukedaz eta solora joan behar dot /behot/ eta umea. Zelan lo? Biximodue apurtxu bet hobetotxugo aukiten audien gixonak. Henbrak ademas, nik bi euki nindun, baia batzuk lau eta bost eta... zortzi be bai! Hori asko da e? Hori asko da.

1.4. Ezkondu eta hurrengo egunean basora

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/049
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 01:10:18. **Bukatu:** 01:10:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- **Laburpena:** Ezkondu eta hurrengo egunean basora joan zen igitaiaz ira ebakitzera. Gizona lantegira. Ez da kanpora irten zalea izan.

Transkripzioa

-Ezkondukeran?

-Dirurik ez geunken ta! Hurrungo egunean joan nintzen basora. Igitiegaz ide ebaten. Nire gizona fabrikara eta ni suegreagaz basora.

-Biajerik ez?

-Ez dekot penarik be. Ez jat /etxat/ gustetan holan asko ibiltea, ez jata / etxata/ gustetan asko ibiltea. Eta etxeak ikusten ta bez, holan ez jata / etxata/ gustetan.

1.5. Bilbotik Zeberiora dauden herriak; Zeberio herria eta bizimodu aldaketa

- **Hizlaria(k):** Egiluz Ozerin, Pedro
- **Elkarrizketatzailea(k):** Egiluz, Marisa
- **Erref:** ZEB-011/008
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:09:34. **Bukatu:** 00:12:06
- **Gaia(k):**
Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- **Laburpena:** Bilbon hasi eta Zeberiora bitartean dauden herriak. Bilbotik Ugaora 13 kilometro omen daude; Zeberio herriak, berak bakarrik, beste hainbeste kilometro omen dauzka. Zeberio handia da lurrez, baina auzoak oso sakabanatuta daude. Lehen ez zegoen ez biderik, ez argirik ez urik... Bizimodua asko aldatu da.

Transkripzioa

Bilbon hasi ta Zeberiorarte dauz herri asko: lehelengoa da Bolueta, bigarrena Bidebieta, hirugarrena Basauri, ta gero Arrigorriaga, ta gero

Ugao. Ta danen artiño, danen artiño deukiez 13 kilometro. Ta Zeberio bakarrrik deukoz, Ugaoko zubie pasaute Artearte da Zeberio, 13 kilometro; bardin, Bilbotik Ugaora beste deukoz Zeberio herriek bakarrrik. Ta gero dau, ezkerraldetik, ezkerraldeti dau e... Arratiko balle guztie, Galdakao pasau ezker, Arratiako balle guztie Artearte. Eta eskoialditi dau, Ugao pasau ta gero, dau Arrankudiaga, Arrankudiaga, Areta, ta gero Orozko. Gero Orozko eta... Zeberion bien bitartean dau mendi handi bet, Untzetapiko esaten jakona. Ta gero Untzetapikon hasite Gorbeirarte dau sendero bat, bueno, Untzetapikon hasite, ganikan dago sendero bat Gorbeirarte.

Zeberio da bastante... terrenoz da bastante handie, habitante gitxi, baie dau... osea... terrenoz da handie, baie dau separaute, barriadak. Ba, osea ke dauz barriada batetik bestera igual 10 kilometro edo hamabost. Kamiñotik igual 10 kilometro bidean. Dau... sano separaute. Osea ke dau oso, guztiz separaute. Barriadak asko, baie kasik danak dagoz basoan, mendien, mendien. Ze lehen, barrez, graziek e... edo oin, barrez, graziek dauzela kamiñoa einde kasik barriada guztietan; baie lehen, zerak, estarterik esterta joan behar euen /beauen/ jenteak, ta igual 10 kilometro kamiñotik e... zera... e... lupetzartetik joan behar zeuen, joan behar zan. Ta oin, barrez, kamiñotik. Lehen baserrietan ez zan egon, baserrietara ez zan egon ez kamiñorik, ez zan egon urik bez, argirik bez, ta ezebez. Lupetza bakarrrik. Ta oin dau danerik: argie, kamiñoak eta ure, ta herrien frontoiak eta danerik dao oin. Asko kanbiau de.

2. Lanbideak

2.1. Bermeotik arrain-saltzaileak Zeberiora

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/006
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:07:07. **Bukatu**: 00:08:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- **Laburpena**: Taloa urdai erreaz eta arto-zopak, hori izaten zen afaria askotan. Arrain apurtxu bat ere bai inoiz, "sardinerak" etortzen ziren-eta. Bermeotik furgoneta batez etorri eta auzoz auzo ibiltzen ziren buruan otzarak hartuta.

Transkripzioa

-Gero ze beste behar eiten zenduen baserrien?
-Baserrien danerik eiten gindun, soloan, basoan eta gero jateko taloa goxean zopakaz eta gabeen apur bet zopa, apur bet zopa, apur bet eiten danean eta gero arto-zopak jan eta ohera.
-Arto-zopak bakarrrik?
-Bai! arto-zopak eta ezpabere taloa ein, holan einde taloa. Oingo moduen ez! taloa. Eta apurtxu bet urdeia, prijidute barruen eta holan ha bokadilloa.
-Eta hori egunero?
-Bueno, bai, batzuten peskau apurtxu bat be bai. Etorten zirean handi sardinerak, Bermeokoak.

-Bermeotik etorten zian?
-Bai.
-Joe. Ta zelan etorten zien Bermeotik?
-Bermeotik hona etorten zian auto, furgoneta zarratu baten eta gero buruen sardinakaz. Barriarik barriora: Ereñotza, Solatxi /Solatxe/, Barbatxano... Horrek ixiten zien barrioak.
-Eta dirua bai ala sardinak pagateko?
-Bai, bai, hori pagetako bai. Debalde ez euen emoten, debalde ez.
-Trukea ez?
-Bueno, frutea egoten zan etzean.
-Trukea, trukea, trukie. Zuek emon berari fruta edo...
-Ez, ez, ez. Ez euren gure holangorik, ez, ez.

3. Baserria

3.1. Lurra lantzeko tresnak

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/007
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:08:53. **Bukatu**: 00:10:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- **Laburpena**: Ganaduekin egiten ziren baserriko beharrak. Orain makinekin. "Area" eta "itillea" zuten izena tresnek; "makinea" lurra iraultzekoak, goldeak.

Transkripzioa

-Eta gero soloko beharrak? labrantza ta?
-Ganaduekaz, buzturriagaz... Osteien egoten zan, ixiten zan bat ganean ibiltzen dana hagin askogaz eta beste bat eskuegaz ibiltzen zana, [...]
Ganaduekaz, baia orain makiñiekaz dau, makiñiekaz, eta ja ez da behar ganadurik soloan, makiñiagaz.
-Ta lehen ganaduekaz ze tresna erabiltzen zan?
-Geituten jakon bateri area eta besteari geituten yakon itillea. Eta besteari geituten yakon makiña, bueltetan dauena lurre.
-Buelta emoten.
-Bai, buelta emoten dauena. Eta besteak eiten euriezan, bat lehelango pasetan zan... area geituten jakona eta gero makinetan zeuena pasetan zan itilleagaz. "Con la itilla".

3.2. Artoa eta garia ereiten

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/008
- **Iraupena**: 0:00:57. **Hasi**: 00:10:00. **Bukatu**: 00:10:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa

- **Gaia(k):**

Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Baserria » Baserriko lanak » Garia

- **Laburpena:** Lurra landutakoan, garia eta artoa ereiten zen. Artoa eta indaba aitzurraz egindako zulotxoetan botatzen zen. Garia, berriz, erein egiten da, eta area erabiltzen da lurra lantzeko.

Transkripzioa

-Eta hori dana ein da gero, ortuarie...

-Bai, artoa ta garie ta dana ereiten zan e? Eta gero satsak ateraten zien burdien. Eta gero eiten direz, iten zien zuloak eta botaten zan artoa eta indobabea. Eta eukiten zan artoa eta indobabea.

-Eta hori zelan ereiten zan, garie eta artoa eta?

-Artoa eiten zan atxurregaz holan moltzitxu bat, beste bat eta beste bat eta hara botaten zan artoa eta indababea. Eta gero atzera tapau, tapau, tapau. Eta garie eiten zan makiñeagaz pasau, buelta emon eta areagaz pasau eta erein eta atzera areagaz pasau.

3.3. Artoa eta ogia egiten labean

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela

- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea

- **Erref:** ZEB-005/010

- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:12:12. **Bukatu:** 00:13:58

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa

- **Gaia(k):**

Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Baserria » Baserriko lanak » Garia

- **Laburpena:** Errotan irina eginda gero, etxean eralgi egiten zen ogia egin aurretik. Labea kanpoan zuten. Labea nola garbitzen zen. Artoa ere egiten zuten.

Transkripzioa

-Eta garia jo ta gero ze eitten zan?

-Gero eroaten zan errotara, eiten zan molidu errotan, etzera ekarri, holan galbahian holan paseu eiten zan, eralgi esaten geutsen, eralgi. Eta gero eiten zan ogia. Egoten zan labadurea. Labadureagaz eiten zan moltzotxua, itxiten zan han apur baten eta gero gure dozun piloa, edo hiru ogi edo lau ogi eiteko.

-Zenbatero eiten zan ogie?

-Lau ogi edo bost ogi astean jateko. Artoa be bai e? artoa be holan e? Artoa ixiten zan apurtxu bet laztxuagoa. "La borona era mucho mas ordinaria".

-Eta labea etze barruen euki zenduen?

-Ez, ez, ez kanpoan, kanpoan, kanpoan etzean kanpoan. Egurregaz eiten zan labea e? egurregaz eiten zan. Gero garbitu eiten zan.

-Orduan labea kanpoan?

-Bai. Egurre ekarten zan basoti, egurre basoti ekarten zan eta labea eiten zan sue eta berotu. Eta gero garbitu eiten zan, holan iñarra bategaz edo moltzo bat ipini, trapoa, eta ur artean busti eta gero bihurtu eta garbituten zan labea ondo botateko artoa edo... Artoa be eiten zan ta ogia be bai.

3.4. Zeberioko errotak

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/011
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:13:58. **Bukatu:** 00:15:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Baserría » Baserriko lanak » Errota
- **Laburpena:** Zubibarriko errotara joaten ziren. Baziren lau edo bost errota Zeberion. Gezalan txiki bat. Batzuetan errotan bertan bahetzen zuten. Artoa ehota egoten zen, hartu eta ekarri egiten zen.

Transkripzioa

-Eta nongo errotara joaten zifien?

-Zubarrira, Zubarriko errotea geituten geutsen. Zubarriko, "Azuberría". Errotea Zubarrira.

-Zuen barrioa?

-Ez, ez, beheragoan. Ez, ez, geurean ez. Beheragoan, plazea baino goratxugoan.

-Eta errota asko egon zien?

-Bueno bai, errotak... nik ezetu neuzenak. Bata Elorribietan, eta beste bat Santa Krutzen, eta beste bat Zubarrin eta gero beste bat Gesalen, baia txikitxu bat. Gesale geituten jakoen lekuen txikitxu bat, holan etzekoak eta eiteko modukoa bakarrik, etzekoak eta eiteko. Baia horrik besteok ja Zeberioakoak onak.

-Eta errotara eroaten zendenen...

-Astoa.

-Astoa eta garanduta eta dana bueltan ekarten zan?

-Ez, itxi eiten zan... bai! bai egoten zan bai, ihota egiten zan, ihota. Ja einde egoten zan. Baia batzutan eiten gindun bertan pasau, ze etzekoa esaten geuntsen galbahia, bahia, bahia geituten geutsen. Bahía ixiten zan gurea, azpikoa laztxugoa, eta egoten zan fintxugoa, eta han pasaute ekarten gindun, errotan bertan.

-Eta eroandako dana bueltan?

-Ez hori itxi in behar zan apur bet, egun batzutan. Eta gero in behar zan partikular, bera bakarrik in behar zan. Eiteko hori, zeinbet dan gurea etzera ekarteko.

-Eta artoagaz bardin?

-Ez, artoa egoten zan beti einde. Artoa eroan eta ekarri eiten zan. Ja artoa egoten zan prepareute.

4. Ohiturak eta bizimodua

4.1. Artabizarraren infusioa diuretiko da

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/013
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:16:38. **Bukatu:** 00:19:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa

- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- **Laburpena:** Artaburua estaltzen duenari "kapaxa" esaten zaio; "artopillea" lokotxari. Sua egiteko erabiltzen zen. Kapatxa abereek jaten zuten. Koltxoia egiteko ere erabiltzen zen. Lastamarra harrotu egin behar izaten zen noiz edo noiz, trinkotu egiten zen eta. Arto-bizarra infusioan hartuta ona ei da txiza egiteko.

Transkripzioa

-Eta artoa errotara eroaten zan garanduta. Eta beste dana? arto azalari zelan...

-Horrik etzean eiten zien. Etzera ekarten zan ebagite eperditi lastoa. Bueno, soloan be bai, zuritu eta gero hori bakarrik etzera, burue, burua, artaburue.

-Artaburue. Gero artaburue...

-Artaburue... in behar dau sikitu eta ein behar zan garandu eta gero errotara garandute.

-Eta artaburuan barrukoari zelan esaten jakon hemen Zeberion?

-Kapaxa. Kapaxa ganeko kapeari.

-A, hori da, azalari?

-Azalari. Eta gero artaburue eta gero artopillea, eukiten deuen han barruko palua, artopillea.

-Eta artopillea zetako ibiltzen zan?

-Artopillean egoten zan pegaute artoa, [...] eta gero hareri paluareri geituten jakon, pegaute egoten danari, artopillea. Eta han egoten zan garaue.

-Eta artopillea garandu ostean zetako erabiltzen zan?

-Gero artopillea su iteko. Egurra moduen ixiten zan, egurtxoa modukoa. Baia aurena, aurena, artoburuena.

-Kapaxak?

-Kapaxa ixiten zan azala, kapaxa.

-Ta kapaxa zertako?

-Ganaduek jaten audien.

-Eta etzeko zeozer eiteko? koltxoiak edo...

-Bai, lehen holangoak koltxoiak be. Oin ja muelleak doaz ezta? baia lehen kapaxazko ba zerak... lastamarragea...Laztamarragea holan zulo bat eukiten auen teleak eta holan sakudituten eskuekaz [...]

-Lastamarra.

-Laztamarragea eskue sartzean zan barrurra apur bet sakudiduteko gora, ze zapal-zapal paretan zan eta. Urru!, urru! ai zelango zaratea sartzean [...] ohian! Eta holan sakuditzen zan. Oin gero ja muelleak dauz ez? eta gero oin ja flexak.

-Eta arto bizarrak?

-Bai. Arto bizarrak esaten auden, eiten zituzen askok egosi, txis eiten ezin / ixin/ deurenak, zaharrak, edateko ura, arto bizerrana dana. Txis in ezin / ixin/ dauenak daukela bejigakoa edo holan, puxigakoa. Eta esaten audien ha, gustue ez auen eukiko ona baia, edaten zan pasaute pasadoreti ura, arto bizerrana. Hori esaten audien, hori esaten audien.

4.2. Erremedioak

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea

- **Erref:** ZEB-005/015
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:21:08. **Bukatu:** 00:24:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- **Laburpena:** Sabeleko gaitzerako, labatiba hartzen zuten inoiz. Kipulaura erabiltzen zen katarroarentzat. Esnea txerri koipeaz ere bai. Zaldarrentzat enplastoa. Zamako minarentzat, arto-irina berotuta ipini lepo inguruan, koillarra balitz bezala.

Transkripzioa

-Bueno, labatibea iñoz emon dosku, labatibea, hori gomatxoa ez dakizu? Eperdien sartute, zzz, holan pitue eta gero ostaien goma bat ezta? emon dosku hori iñoz.

-Eta buruko miñantzat eta?

-Bueno, buruko miñentzako... ez dakit...

-Edo kalentura.

-Kalentura egoten zanean... bai, pastilla bat hartu gindun, pastilla bat. Ez dakit ze uzen [eukon] pastillak.

-Eztula eta katarroantzat?

-Bai, jarabea, bai egoten zan jarabe bat.

-Kipulea ta ez zenduen erabiltzen?

-E?

-Kipulie edo...

-Bueno, kinpulean ure bere egosite edaten... hartzen zan. Kinpulea egosi eta haren ure.

-Zertako?

-Katarroantzako, katarroantzako. Eta beste batzuk esnari botata... txarrie hiltzen zan eta gero koipea eiten zan urtu eta gero gordetan zan kazuelan edo noberak gure dauen lekuen, eta... askok hartzen euen, neuk ez dot hartu e? taza bat esnea bero irikine eta koilara bat koipea hara botata. Neuk ez dot hartu e? baia askok hartzean auen e? neuk ez dot hartu e? baia askok hartuten auen, askok.

-Eta, zaldarrantzat edo?

-Bai, zaldarrak. Zaldarrak eta eiten gindun... enplastu bat eiten audien, kinpulla bategaz, holan bedar bat topeute. Eta gero ondo orioagaz in gorritu, ondo gorri-gorri in de gero holan enplastue in eta trapu beten ganean, eta ha gero ifini. Eta gero zamako miñentzat artourune erre, sartanean edo, eta holango medi baten sartu eta kollarrera [...]. Kollarra moduen e? artourunegaz.

-Orduen hori erre eta hemen jarri.

-Bai, zamako miñe dekounean. Katarro fuertea daoenean ba... niri ipini doste, niri ez jatan gustetan, baia neuk be eukin dot hori e? Neuk be bai. Baia beste batzuk esnea irikin, koilara bat holango koipea bota eta azukrea, eta hartu. Neuk ez dot hartu, baia nik ikusi dodaz auzokoak hartuten.

4.3. Umeei jausitako hagina arratoiak eroan

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/017

- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:24:38. **Bukatu:** 00:26:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak
- **Laburpena:** Koñak; aka hagineko minarentzat. Umeei hagina ateratzeko fiurtxo (haritxo) batez tira eginda. Gero bazter batean uzten zen arratoitxoak eraman zezan.

Transkripzioa

-Eta hagiñeko miñentzat?

-Hagineko miñentzat... egoten zan koña, koña botaten zan. Hori dala fuertea, baia bardin aukiten gindun mine e? Bueno, gauk... gazteak ixiten gintzen eta guk ez, ze txikiten botaten zien haginek ez deure miñik emoten. Txikiten botaten zien... bueno bai, apurtxu bet loka daoenean klak! atera neuk be in dotsedaz nire umeari.

-A bai?

-Bai. Firurtxu bet sartu ta tak! atera. Baia esnekoak esaten direzenak. Firurtxu bet holan sartu lodia eta ta! Aitu, aitua zer dauen ama! [...] aurek konturetu orduko tak! zezeien. Baia gero emon behar zan apurtxu bet dirue karameloa erosteko.

-A bai?

-Klaro. Ostean agoa ez deu zabalduen.

-Ta zuen sasoiak? Zu umea ziñanean, ze itten zenduen jeusiniko hagiñegaz?

-Hagineko minegaz?

-Hagiña jeusi ta gero ze eitten zan hagin horregaz?

-Ba imini eiten zan, ez dakit /eztait/ eskintxu beten, esaten auen, ba eroaten dau arratoiak

-Baia zu umea ziñenean be bai?

-Bai, bai, bai. Nire umeakaz ez, nigaz be bai abuelak! Ni abuelagaz egon nintzen e? Txikitxurik hasite.

4.4. Atzera-martxa, haurdun ez gelditzeko sistema

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/023
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:28:01. **Bukatu:** 00:30:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- **Laburpena:** Orduan ez zen antisorgailurik. Atzera-martxa bakarrik. Abadeari ez zion horrelakorik kontatzen. Ba ei ziren abade "preguntoiak", galdetu behar eztaoak galdetzen zituztenak. Nobioak ez zion sekula musurik eman ahoan ezkondu arte. Baina orduan ere izaten ziren haurdun geratutako neskek.

Transkripzioa

-Sasoi hartan haurdun ez geratuteko zozer itten zenduen? Zozer... pastillaren bat hartu? Edo ez zan egon holakorik?

-Ez egoan holangorik, ez.

-Kontuz ibili ta listo.
 -"Marcha pa tras"
 -Hori zan.
 -Bakarrik. Nik e? Beste batzuna ez dakit e? Baia nik por lo menos... buf!
 "siempre estaba nerviosa". Buf!
 -Joe, ba zuen sasoian hori... hori pekatu... pekatue zan!
 -Abadeari esan ezker bai! Baia nik abadeari ez dotset esan holangorik!
 -Ez?
 -Ez. Ez dotset esan abadeari. Esan gure dotsenak esan deitsela baia nik ez.
 Nik euki [...] bi.
 -Eta abadeak ez euen preguntaten?
 -Bai, preguntetan auen /preguntetauen/ konfesetorduen, eiten deuen ta
 ez dakit zer /eztaizer/ eta badakit zer.. Batzuk pikanteagoak egoten ziren
 abadeak, preguntoiak. Zetan pregunteu ez daukela, preguntetan dana.
 Aukin behar dau ume asko ta ez dakit zer... eta bueno, pekatu handie dala
 aukin ez itea, eta bueno, kasurik bez. Noberak gure deuen in "y punto".
 -Baia sarriten kontau in behar.
 -Bueno, ez. Bueno, aukiten auzen zortzi-bederatzi. Gu be bost izin gintzen,
 baia nik bakarrik bi aukin [dodaz].
 -Zu listea izin ziñen...
 -Bueno, batzuk paretan ziren enbarazada e? Baia oin beste ez. Oin beste
 ez. Oin beste ez. Orduen ez zan mosue... oin ensegida mosue be agoan, ez
 dakit zer. Eta nik sekule be ez dot mosurik... nire nobioak emon agoan
 mosurik. Baten bez. Baten bez. Baten bez.
 -Ezkondu arte?
 -Ez, ezkondu arte. Baten bez. Oin, ni beste batzukaitio ez noa /enoa/
 esaten, ze nire lagunek parau ziren enbrazada be eta ni "la mia", ni
 neurea, baia nik ez dot sekule bez.
 -Jo ba enbarazada geratzea, hori bazala larrixe ez?
 -Bastante, etzekoantzako geihau barrez. Pekatu handie aitentzat ta
 amantzat, pekatu handie. Baia ez, nik ez.

4.5. Haurdun geratuz gero, neska errudun bakarra

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/026
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:33:56. **Bukatu**: 00:35:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
 Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
 Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- **Laburpena**: Erromerian ezagutu zuen nobioa. Orduan neska gutxi
 geratzen zen haurdun. Orain bitarteko gehiago dago arlo horretan.
 Umea izanez gero, errua beti neskak izaten zuen.

Transkripzioa

-Nobioa hemen ezagutu zundun?
 -Bai, bai, Zeberion.
 -Jantzan?
 -Bai, jantzan.
 -Jaietan edo...

-Ez, oin ez da eiten erromerie ezta? Baia plazan erromerie eiten zan. Ze joten zan kordeoia. Kordeonista bi egoten ziren... hiru be bai! Bueno, hirurek batera ez, batzuten batek, besteak beste baten... holan. Eta ba... hor jantzan. Batzutan karran eskapau etxera. Oingo moduen ez e? Oingo moduen ez e? Oingo moduen ez. Oin ba, holan da ta paso, holan da ta paso. Baia gu, gu beste modu beten. Baten bat paretan zan enbrazada, baia gitxi, gitxi. Bueno, ademas oin medio gehiau dau eta ademas medikuek espertoak edo neska espertak. Emoten dituez programak [...] eta danera, gure deuenak ikisteko. Badauz gauzak, gure deuenak aukin edo gure deuenak aukin ez, nik pentsetan dot. Nik daukot seme bat, baia familie ez dauko.

-Eta hori, lehen neskak geratu ezkerro enbarazada pekatua neskantzat. Eta mutillak?

-Ez da pekatuik. Neskak daukie beti errue, "en todas todas", neskak. Neskak bakarrik ez da eiten holan, baia bueno ba neskak... Eta etxeokak be bai, zeuk daukozu errue ta panaderak emoten otsiezan. Jo, jo! Zauk deuko zu errue. Bueno! [...] "nada más, si uno no quiere..." batek ez badau gure, besteak ez dau eiten. Baia bueno... biek mosuek emon ta mosuek emon, ba biek berotu.

-Baia errua...

-Ba, neskak.

4.6. Hiru meza Zeberion

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/035
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:48:28. **Bukatu:** 00:51:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
 - Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
 - Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- **Laburpena:** Hiru abade zeuden lehen Zeberion, orain bakarra. Lehen auzoetan meza egoten zen, orain herrian bakarrik, domeketan. Bi meza egoten ziren parrokan. Urrun bizi ziren orduan. Orain, berriz, ondo-ondoan. Galtzu-sortari sua emanda etortzen ziren mezara ilunetan. Gizonek gutxi komulgatzen zuten.

Transkripzioa

-Eta hemen, herriko abadea eta mantendu in zan edo hori kamnau ein zan?

-Lehen hiru abadea hemen egon zirean! Eta oin bat baiño ez dao. Hiru! Eta hiruntzat egon zan jana, hirurek mantentitan zirean. Eta oin bat baiño ez dao. Eta gero, ba bueno, lehen egoten zan ermitatan be mezea, eta oin ez dao plazan mezea, ez dao Santa Krutzen mezea, Uriondon be ez dao mezea. Horretan egoten zan mezea eta oin hementxe baiño ez dao mezea.

-Eta oin astean behin edo...

-Bai, bai. Lehen egun guztietan egoten zan mezea, ta oin... lehen zapatuetan be bai, baia oin domekan bakarrik.

-Ta lehengo mezak? Zelakoak izeten zien?

-Ba mezak mezak dire. Baia goxeko zazpiretan egoten zan lehelangoa eta

gero beste bata hamarretan egoten zan, hemen parrokien, bi egoten zirean. Eta gero, Santa Krutze urrintxu dao ta ez dakit, bedratzietan hurrean. Uriondon ez dakit. Baia hirurek zabalduen ziren... abadeak, baia oin bat baiño ez dao.

-Goixien goixetik e?

-Bai, zazpiretan bai. [...] Bueno ta gu parrokiti urrintxu bizi gintzezan e? Oin parrokiare etorri... Neuk esan neindun, bautizau hemen, ezkondu hemen, ta hiltzen hemen. Dana hemen.

-Eta goizeko zazpian joaten ziñen mezara?

-Bai. Eta ni Ereñotzakoa naz da urrintxu dao. Bueno, gazteak [...] brinkeu eiten gindun orduen e? Galtzu pillagaz etorten gintzezan. Hori de pajea, galtzue ba zerena gariena, sue emonda goien [...] mezara, zazpietakora. Oin ez dakit zenbet meza dauen e? Ez dakit, bat badao eta bera ordu batetan.

-Eta ze eitten zenduen meza entzun eta gero armozau?

-Ez, gero etxera. Bai, armozetan etxera, bai.

-Baraurik?

-Bai, komuniñoa hartuteko bai, gure dauenak hartu, baraurik.

-Baiña gure deuenak hartu? Danok hartuko zenduen?

-Ez, danak ez ziran kumulgetan orduen be. Ez, danak ez, danak ez ziran kumulgetan.

-Ez?

-Ez. Gitxi kumulgetan zan. Gixonezkoak, lotsa edo, ez zan joaten aurrera kumulgetan. Henbrak bakarrik. Gixona ez, gixonak ez. Nik ez nindun ikusten neuk e?

4.7. "Horrek kontuok kontau in bihuz beorreri?"

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/036
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:51:08. **Bukatu:** 00:52:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
 - Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
 - Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- **Laburpena:** Konfesatzera joandakoan lehenengo "zenbat denbora" konfesatu barik galdetzen zuen abadeak, eta gero gerokoak. Galdera intimoak egiten zituzten sarri, batez ere neskei. "Horrek kontuok kontau in biuz behorreri?" esan ei zion lagun batek abadeari. Gerora abade batek adierazi zion maitasunez egindakoa ez dela bekatua.

Transkripzioa

-Ta kumulgetako konfesau ein behar izaten zan?

-Bai, bai, bai. Ave Maria purisima esan ta... Lehelango prentau zenbet denpora dan [...] eta gero beste kontuek. Nik esaten nauen, zelango prentuek direz horrik gauzok! Solteratan barrez! Bueno...

-Ezkondu ta gero be bai?

-Ezkondu ta gero be prenteteten, baia solteratan? Baten esan notsen, abadea, horrik kontuok guk kontau in behar doguz /bihuz/ beorreri? [...] Horrik kontuek kontau in behar direz? Danak direla pekatuek esan auen. Eta gero niri etorten jatan lehelango hilleko barikuen, abadea etorten jatan

nauri bixitea eiten eusten eta komuniñoa ekarten osten. Eta neuk esaten notsen abadeari, ui zelango pekatuek horrik embarazada ta pareute.... bai zera! esan osten, “con amor” eiten dana, gustu handiegaz da “con amor queriendo”, ez dala pekatue. Ez da pekatue hori abadea? “ya estamos bien” esan nautsen, “ya estamos bien”. Ez dala pekatue esan auen. Bueno, esateko egon nintzen e? Orduen Ama Birjiñeak be ez auen ein? Esateko egon nintzen, Ama Birjiñeak be ez auen ein pekatuek?

4.8. Gorpua ez zen elizan sartzen

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/040
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:57:06. **Bukatu**: 00:59:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- **Laburpena**: Hil-kanpaia jotzen zen norbait hiltzen zenean. Eurak urrun bizi ziren eta askotan ez zuten entzuten, baina hala ere jakiten zuten berria. Bi kanpaikada andrearenak eta hiru gizonarenak. Lehen hilkutxak ez ziren sartzen elizara, artez eroaten ziren ortu-santura. Gero egiten ziren elizkizunak.

Transkripzioa

-Nonor hiltzen zanean zelan jakiten zenduen?

-Zer?

-Nonor hil dala, zelan...

-Kanpoiatati, kanpoiatati. Kanpoiatati enteretan gintzezan, batek edo besteak. Herrien enteretan gintzezan, enteretan gintzezan.

-Zuek handik baserritik entzuten zenduen?

-Baserritik guk ez gindun entzuten baia batek edo besteak iten gindun... enteretan gintzezan herrien. Oin, Uriondo esaten jakona ez gindun entzuten, hor Bertzutenekoak bez, horrek bez. Eske handie da Zeberio, baia gauk atetan geuntsen mezak... atetan geuntsune enteretan gintzezan. Batak edo besteak, enteretan gintzezan.

-Eta horrek kanpoiek zelangoak izeten zien?

-“Tristes” oingoak be iguak, “parecido” e? ez jataz /etxataz/ gustetan horrik kanpoiak, tristeak diez. Bi diez kanpaiak, din-daun, din-daun bi diez andreanek eta hiru gixonanak.

-Eta mutiko edo neskatille txikixena?

-e?

-Ume txikixena?

-Ume txikiena ez zan kanpaia, baie txikiena ixiten zan entierre kantu... ekarten zeuren kantateak eta umeanak, eta oso polite umeana. Ume txikienak... zaharrenak ixiten zien tristeak. Lehelangotan ez zireanez atautagaz sartuten barrure, ez dakizu?

-Ez?

-Ez. Artez, ortusanture. Baia oin sartzean dire barrure. Ez dituzenak erretan. Baia oin partemaiorrek erre eiten dituez.

-Orduan, ortusanture lehenengo eta gero...

-Gero, elixara. Baia kanpoian azpian kanpoan paretan zan eta botaten otsien bedeinkaziño bat, abadeak berba batzukez. Eta zementeriora ezta?

Eta zementerioan han zertuten zan, lurrean enterretan zien e? Lurrean danak. Gero hasi zian nitxoak eiten eta panteoiak iten. Baia gorpue ez zan sartzean elixara. Baia oin ba erretan diezenak ba [...]

4.9. Gaubela eta hilen aldeko mezak

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/041
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:59:24. **Bukatu:** 01:01:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- **Laburpena:** "Begirea" (gaubela) egiten zen auzoko bat hiltzen zenean. Arrosarioa errezatzen zen. Hurrengo egunean hiletak. Mezak ateratzen ziren. Auzuneka ateratzen ziren mezak. "Abadeentzako dirua" ei ziren mezak.

Transkripzioa

-Eta auzokoren bat hiltzen zanean, zer eitten zenduen?

-Auzokoa hiltzen zanean begirea gaubean han egoten gintzen, begiran. Begiran egoten gintzen goxera artean. Eta hurrungo egunean egoten zanez entierrezue...

-Ta ze eiten zan hor?

-Errosarioa errezetan zan. Errosarioa errezetan zan. Begirea esaten jakon.

-Begirea?

-Begirea, begirea. Oseake, Begituten. Begirea.

-Bai. Eta lehen esan dozu mezak ataten zenduezela?

-Bai. Oin baiño gehiau!oin ja itxiten doa jentea.

-Eta hori zer da?

-Ba, leku askotan ez dala atetan ta hemen be bakotxak, noberak atera noberak gure deuean noberenari, ez dozu entenditan? Ze hemen, lehen dana meza... Mezak barriadak-barriadak aukiten ginduzen atetako, barriadak-barriadak. Guk Barbatxao /Barbatxoa/ esaten gindune, Solatxi, Amezola eta Uribarri. Horreri barriadari atetan geuntsen, hiltzen zanari. Eta beste batzuk beste barriadakoari. Baia oin...

-Zer zan hori mezak atatea?

-Ba mezak atatea... ba, gero abadeantzako dirue. Baia oin, meza asko atetan da igual domeketan, hamar edo hamalau edo hamabost... Baia hiltzen dan egunean... meza oin gitxi ateretan da. Gero noberak noberenari.

4.10. Jantzi beltzez ibiltzeko promesa ama osa zedin

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/043
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 01:03:02. **Bukatu:** 01:04:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa

- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- **Laburpena:** Orain ez dago lutorik. Lehen urtebetez eramaten zen arropa beltza. Hiru astean ezin zen erromeriara irten. Ama osatu zedin promesa egin zuen: jantzi beltza erabiliko zuela kordioaz; kordioa bai baina jantzi beltzik ez zuen erabili.

Transkripzioa

-Gero lutoa.
 -Oin ja ez dau lutorik. Baltza-baltza.
 -Denpora askoan?
 -Urte betean. Eta hiru astean, gazteak ixiten gintzezenan be, ez gendun urtetan erromerire, hiru astean. Ze hiru domeka ixiten zirean, te hiru astean. "Riguroso". Baia oin... ezebez.
 -Ze zuri ama hil jatzun gazterik.
 -Bai.
 -Ta orduen urte beteko lutoa?
 -Bai, ni egon nintzen orduen krida. Eta bai, urte betean bai. Urte betean. Eske nik ein nindun promesa bat eroateko abitue. Eta egon nintzen krida eta domeketan beti, urte beteko in nindun te! ta ixin zen jantzi baltza holako kordioagaz ezta? Eta nik jantzi baltza ez nindun eroaten, kordioa eroaten nindun, barruen, barruen. Abadeak esan auen, non dau ba jantzi baltza? Domeketan eroan barik beti bat, ba bueno, ademas, uniformeagaz exin zendun ibili jantzi baltza. Eta bai, in nindun ama osatutearren ez dakizu? Hori promesori, baia bueno ama joan zan, amak aukin auen buruen kanzerra "y no había que hacer".

4.11. Hileta-elizkizunak

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/044
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 01:04:33. **Bukatu:** 01:05:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- **Laburpena:** Kantuak eta otoitzak berdintsuak izaten ziren hileta-elizkizunetan, baina hilkutxa, koroien eta abadeen kopurua eta abar ezberdinak aberatsa izan ala pobrea izan. Lepoan eramaten zen hilkutxa etxetik ortu-santura.

Transkripzioa

-Eta entieruetan, danontzat zien entieruek bardiñek?
 -Ez, bueno kantuek eta bai baie... kajea ba batzuk hobetxugoak beste batzuk txarragoa. Koroia bat edo bi, hori egoten zan bastante.
 -Elizkizune danontzat bardin?
 -E?
 -Elizkizune?
 -Bai. Bai, bueno batzuk aukiten auzen familiarra, auren abadeak, eta igual hemen batek... Hiru egoten zan, horrik hirurok. Lau be egoten zien, baten batek aukiten bauen auren familiartekoa, lau egoten zan igual abadeak. Ostentzean, normalean nire denporan, hiru, hirurek.

-Eta, etxetik ortusantura zelan eroaten zan?
-Lepoan. Eske ez egoan kamiñorik... osea, sorbaldan. Bi aurreti ta bi atzeti.
Baia oin danan kamiñoa daoure ta dana da kamiñoagaz.
-Ta nortzuk eroaten eben?
-Auzokoak, zeuk guruzuzenak.

4.12. Erditu eta hamabost egunera "elizara sartzea"

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/046
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:06:14. **Bukatu:** 01:07:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- **Laburpena:** Zortzi egunen barruan bataiatzen ziren umeak. Hamabost egunera egiten zen "elizara sartzea", ama umearekin etortzen zen mezara. Ez zen egoten, jakina, umearen bataioan.

Transkripzioa

-Eta semea esan dozula. Bautizoa zelakoa zan lehen?
-Ba, batizau eiten zan, "lo más" zortzi egun tardetan zan. Zortzi egun barruen bautizetan zan umea. Oin igual urtebetean be bautizau barik egoten dire. Baia gure denporan zortzi egunen barruen bautizetan zan. Eta gero hamargarren egunean etorten zan mezara, ba, elixara sartzean umea. Meza entzuten umeagaz, gure dauena e? Gure dauena. Ni etorri nez biekaz e? Gure dauena hori? Ze esaten auden Ama Birjiña ez dakit zenbatkarren denporan etor zala umea elix-urterea eiten, elix-urterea. Eta artean ez euela urten etxeti. Eta guk be ez dekogule urtetarik, eta ba zortzigarren egunean mezara, elixara sartzean umea. Gure deuen e? Gure deuen e.
-Eta zu egon ziñen zure semien bautizoan?
-Ez. Zortzi egun baño ez nendun aukin, ez naz ixin kapaz etorten, ez, ez. Zortzi egunean debiltxu egoten da nobera e? Ez, ademas partoa bastante gogorra. Ze nire umeak aukin audien bost kilo. Bastante fastidiaute egon nintzen, bastante.

4.13. San Juan egunean sororik soro kantari

- **Hizlaria(k):** Egiluz Ozerin, Pedro
- **Elkarrizketatzailea(k):** Egiluz, Marisa
- **Erref:** ZEB-011/003
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:05:45. **Bukatu:** 00:07:02
- **Gaia(k):**
Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak
Aisia » Jai-giroa » San Juan
Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- **Laburpena:** San Juan egunean sororik soro joaten ziren, kantuan. Orduan abesten zuten kanta: "San Juan bagilean...". Gero, su handi bat

egiten zuten. Su hori amatatzen hasten zenean, suaren gainetik saltoka ibiltzen ziren.

Transkripzioa

San Juan egunean joaten gaintzen, galtzu pila bat eskuen hartu, sue emonda, solorik solo; solo guztiak ingurutik pasetan genduzen kanteute:

San Juan bagilean
denpora eder-ederrean
sapoak eta subeak erre
artoak eta gariak gorde.

Gaur dala, biger dala, Doniene
etzi San Juan bidegane
gure soloetan lapurrik ez
badagoz bere erre baitez.

Eta gero eiten genduzen portalean sutaldi handi bat, etxe halango bulto bet, eta hango inguruko barriadako jente guztie hantxe inguruen pareute, ikusten. Eta gero ya apurtxu bet amatetan hasten zanean, saltuke ganetik, batera eta bestera. Lantzean behin igual alkar jo eta jausi surtera barrure, ta erejiak einde, ta... ya esta. Eta gero kantau iten gendun bardin, soloko moduen, bardin:

San Juan bagilean
denpora eder-ederrean
sapoak eta subeak erre
artoak eta gariak gorde.

Gaur dala, biher dala, Doniene
etzi San Juan bidegane
gure soloetan lapurrik ez
badagoz bere erre baitez.

4.14. "Kalabazak" jaso zituen mutil batek kantatutako bertsoak

- **Hizlaria(k):** Egiluz Ozerin, Pedro
- **Elkarrizketatzailea(k):** Egiluz, Marisa
- **Erref:** ZEB-011/004
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:07:02. **Bukatu:** 00:08:31
- **Gaia(k):**
 - Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bertsoak
 - Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak
 - Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- **Laburpena:** San Antonio egunean mutilzahar eta neskazaharrak bikote eske joaten ziren Urkiolara. Mutil batek Zeberioko neska batengandik "kalabazak" jaso ostean kantatu zituen bertsoak.

Transkripzioa

San Antonio egunean joaten geintzen Urkiolara. Bueno, joaten ziran mutilzarrak eta neskazarrak asko, San Antoniori nobioak eskatuten. Ta... egon zan han zer bat, mutil bet, Zeberioko neska batek emon otsenak kalabazak, eta kantau otsezan bertso partida bat:

San Antonio santu handia
Urkiolako mendian
neskatxa batek zer darabila
Zeberioko herrian.

Ilunetako gauzak nahi neunkan
ipintea agirian,
neskatxa batek zer darabila
Zeberioko herrian.

Ni makal samar nengoala ta
joaten ziniaren basora
zeuk izentaute ipinten zendun
alkarregana jokera.

Ene Dominga aztu al jatzu
zelan giniaren egoten
etxe ondoko intxaur azpian
berba gozoak esaten.

Harek intxaurrak baldin baleki
gizona legez berba eiten,
gauzak argiro esango lauka
minagaz isildu zaiten.

Min zorrotza ta malezi asko
aukinigaitik pikuan
zeure txistua iruntsikozu
madaria dalakuan.

Hogeta hiru urte daukazuz
garairik ederrenian
pentsau horregaz hutsik badezu
nogaz egingo zarian.

4.15. Urkiolako San Antonioren inguruko koplak

- **Hizlaria(k)**: Egiluz Ozerin, Pedro
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Egiluz, Marisa
- **Erref**: ZEB-011/006
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:08:34. **Bukatu**: 00:09:29
- **Gaia(k)**:
Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- **Laburpena**: Bere lagun batek Urkiolako San Antonioren abesten zizkion koplak.

Transkripzioa

Neure lagun batek kantau auzen beste kantziño batzuk San Antonioren:

Urkiolara joan
zapatak urrutu (bis)
Aita San Antoniok, maitia,

barriak eingoitu. (bis)

Askok eiten dotsie
San Antoniori
egun batean joanda, morena,
bestean etorri.

Aita San Antonio Urkiolakoa (bis)
morokile jan eta, morena,
morrosko majoa. (bis)

5. Politika

5.1. Mendiko txabola batean gerra denboran

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/029
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:39:00. **Bukatu**: 00:40:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- **Laburpena**: Gerra denboran ez zuten kanpora ihes egin. Mendiko txabola baten egon ziren gordeta. Bonbardaketak izan ziren Zeberion eta hainbat zauritu eragin zituzten.

Transkripzioa

-Ta.. zuk gerrako kontuak be jakin behar dozuz ba!

-Zertzuk?

-Gerrakoak eta. Gerra aurrekoak eta.

-Bueno... apurtxu bat bai. Apurtxu bat bai. Baia guk... gure aitek asko gure otsien ganadueri eta basoko txabola batera joan gintzezan egoten, urriñeko basora, urriñera basora, ganaduekaz eta guk ez gendun urten herriti, herrien bertan... Ta gero ni horti... kanpotik eta gu ez gauz ibilite, ze beste batzuk joan ziren "errefujiaus" esaten audiezan lekure edo Bilbora, edo ez dakit nora, edo ba ez dakit nora, holan ganaduekaz buzturtute, erropa batzuk burdieri iminite... baia guk ez du... eske gure aitek txabola handi bet topeu auen /topeuen/ han goien eta hara joan gintzezan. Eta aitek eta esaten dauen lekure joan behar zan /behazan/, gauri be gustetan jakun, txikerrak ixin gintzen ta joatea urrinera. Baia bonbardeoan bai, gu baiño beheratxugoan ein aurien bonbardeo asko eta batzuk... umeak be tuertu pareu zirean, haxeagaz, bonbeagaz... eta beste batzuk besoak be kendute be bai, hanka batzuk be kendu dotsiezan bonbardeoak. Gerran joan arren kuiau in ituezan ta egon zan bastante.

-Ta orduen, hemen be egon zien zerak, bonbardeoak e?

-Bai. Hemen baiño Gerniken ta hor gehiau ixin ziren, baia hemen gure... ixin gintzezan... gure inguruen be bai ixin zien bonbardeoak bastante, bastante. Holan etze asko ez auden apurtu e? Baia bai, aberiek in ituezan.

5.2. Milizianoek etxeko gauzak harrapatu eta hondatu

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/030
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:40:52. **Bukatu:** 00:43:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- **Laburpena:** Milizianoek ganaduak harrapatu izan zituzten gerra denboran. Euren etxean ere egon ziren eta hainbat gauza harrapatu eta hondatu zuten. Eta isilik egon behar...

Transkripzioa

-Ertortzen zian milizianuek eta ganaduek kuiau onenak kortatik eta hil ta jan eta horrik gauzok bai in ituezan.

-A bai?

-Bai.

-Ba zer, milizianuek kendu ganadua?

-Bai. Kuiau onenak, eta hil ta ez da pagetan ixin e? Jaten audien ta eroaten.... [...] koiu dotsienari, aurek libre aukin audien. Ostentzean, ez, holango... gu basoan egon gintzezan lez, guk baiño gehiau ikusiko audien beste askok, ze faltau zirean umeak be, batzuk burdiegaz joanda be hil zirean, bonbardeoak aukingo zituzen... baia guk holangorik ez gendun ein... Oin, Zeberion bestean batzuk joan zirean ta horrik nik baiño hobeto ingo dotsue /ingotsue/ entrebistea, pentsetan dot. Nik baiño hobeto.

-Eta esan dozu hori, milizianoak eta... zuen etxean be biziten egon zien?

-Bai, bai, egon ziran ta gero apurtu eiten ituezan muebleak eta trastornau eiten ituezan. Eta gero manta ona badekozu paketau eiten audezan aurek basoan lo iteko edo. Horrek gauzok guri be bai ta besto batzuri be bai... askori in otsien horrik gauzok. Ta txarrikeri asko itxiten audien etxean. Aurek, aurek okeleagaz ta aurek ondo ibiltzen zien, guri nahi hareri nahi horreri, guztieri. Aurek eukiten auren karnizerue, aurek mutillek, milizianuek, ta hil ta zeure kortan ber-bertan ta ixilik egon behar da / behada/, ostantzean tiroa emoten dotsu. Ixilik. Gu txikerrak ixin gintzen, bueno nik hamalau urte euki nauen e? Orduen. Eta bueno ba nik hainbeste ez, baia gure etxekoak, aitek eta amak, euken horren penea, ganadue eurek saltzekoa hil in dauren. Ez dau dirurik. Eta mesedez ta mesedez. Ez, ez, baia ez dotsue kasurik eiten. Ixilik egoten ez bazara, bum! Botaten auren tiroa gorantza, ixilik egoteko. "Y a callar".

5.3. Errazionamendua Zeberion

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/031
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:43:06. **Bukatu:** 00:45:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

- **Laburpena:** Zeberion ez zen egon frontierik. Errazionamenduan lortzen ziren gauzak: azukrea, kafea eta ogi beltza. Herriko plazan banatzen zen. Dendak itxita egon ziren.

Transkripzioa

-Ta hemen, herrien egon zan bestekaldeko jendie? faxistarik edo...

-Bai. Ez, hemen lutzarik ez zan egon. Hemen baiño Ubidean edo hor egon zan lutzeara. Batena ta bestena. Ubidea ixin zen, hurrean. Hemen Zeberion ez. Bata eskoi ta bestea ezkerreti ez. Holan, Ubidean edo hor hainbatan. Bilbora sartukeran be bai. Bilbora sartukeran egon zan lutzeara bat. Baina hemen ez, hemetik, hemetik ez.

-Baia diñot... herrien bertan jendie, jendea egotea bat...

-Ez, erraziñotxue emoten oskun. Erraziñoa emoten oskun. Emoten oskun... da ogie baltza. Baia erraziñoan e? Eta gero azukre apurtxu bet eta kafe apurtxu bet eta... erraziñoan emoten oskun. Eta guk etxean eiten gindunez artoa eta ogie... Ostantzean etorten zan ogie baltza. Bueno, integral edo esaten dotsiena oin. Etorten zan.

-Eta hori, erraziñoana zer zan?

-Ixin zen origo apur bet, azukre apur bet eta kafe apur bet.

-Baia non hartzen zenduen edo...

-Plazan, plazan. Emoten auen gixon batek. Hareri ekarten otsen... "subasto" edo ez dakit zer esaten otsien, aginduten dauenak ekarten otsien honexen beste persona honexen beste gramu. Dendak zarratute egon zirean, dendatan ez egoan. "Subastos" edo esaten otsien, emoten otsien...

-Abastos?

-Abastos! A esan barik guk u! Abastosak.

5.4. Arboladiko bonbardaketan hainbat hildako

- **Hizlaria(k):** Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref:** ZEB-005/033
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:45:45. **Bukatu:** 00:47:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k):**
Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- **Laburpena:** Errotak itxita egon ziren. Castillo Elejabeitiara (Artea) ere joaten ziren errotara, gauez astoaz basorik baso. Hildako asko izan ziren Zeberioako arboladian bonben eraginez

Transkripzioa

-Indababea bakarrik. Artoa eta ez, ez.

-Eta errotak? dendak itxita, eta errotak?

-Be bai, be bai. Gaubez, gaubez beranduen joanda, esaten oskun noz joan nori, ez dakizu? Ta bakotxari iminten otsien. Arratire be joaten gintzezan, Arratire, Castillo Elejabeitiara be bai. Han be euki gindun amistadea eta ba bueno, telefonorik ez egoan, baia gero ez dakit zelan arregletan gintzezan. Joan eiten gintzezan [...] eta ja etorri gaueko hamabietan edo holan halan, astoakaz, astoakaz. Basorik baso. Orduen bastante gogortxu egon zan. Ostantzean tiroa dekozu e? Hil ez euren hil. Hil in eituzen, parrokie baiño beheratxugoan egon zan, hementxe ontxe dauz parroke hemen, hortxe

dau parrokie, hortxe arboladien hil eitzen bastante jentea, egon zalako bonbardeoa. Hor hil ituzen bastante jentea.

-A bai?

-Bai. Bastante alargunek parau zirean hemen Zeberion, bonbardeau ein aurien da.

-Baia zer, parrokia?

-Ez, parrokie ez. Parrokien egon zan, behe aldean, arboladie. Eta han arboladien ein audien destrozue.

5.5. Erregearen aldeko botoa familiak

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/051
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 01:11:14. **Bukatu**: 01:12:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
Politika » Gerra aurrea » 1923-1931: Primo de Rivera
Politika » Gerra aurrea » 1914-1923: Monarkia
- **Laburpena**: Bere etxeok erregearen aldeko botoa ematen zuten, etxejabe gehientsuenak bezala. Gizona "bizkaitarra" hartu zuen, abertzalea. Berak PNVri ematen dio botoa.

Transkripzioa

-Gerrea egon zanean, errepublikanoak eta bizkaitarrak egon zireala bai! Klaro! Lutxetan audiela Erregean kontra ta bestean kontra.

-Francon kontra.

-Ta Francok iribazi auen. Francok iribazi auen. Klaro, nire etxeok ixin zien Erregean zerekoak. Honek propietarioak eta horrek zerekoak, botaziñoatan eiten euden Erregea ta beste batzuk bizkaitarretara. Eta gero ni ezkondu nintzanean, nire gizona ixin zen bizkaitarra, eta nik ba beti entzunde ba Erregera. Eta [...] gixonan [...], ezpabere gerrea egon zan ta. Eta oin PNVri botaten ixin dotset, baia gure etxeok aite ta ama ta ixin zien Francon partekoak. Osea Erregea, Erregean partekoak, ez Franconak! Erregeanak. Politikea be... joaten zian botetan ta.

-Baia nazionalistak izango zien.

5.6. "Kanpokoak etxean eta bertakoak urrinago joanda"

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/053
- **Iraupena**: 0:00:34. **Hasi**: 01:13:16. **Bukatu**: 01:13:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- **Laburpena**: Iheslariak izan zituzten etxean, Zeberioke beste etxe askotan bezala. "Kanpokoak etxean eta bertakoak urrinago joanda".

Ganaduak eraman zituzten txabola batera, baina eurak etxera etortzen ziren lotara.

Transkripzioa

-Eta hemen egon zien asko joan zirenak ta ez zirenak bueltau?

-Ez, gurean be egon zirean errefujiadu betzuk gure etxean, bixiten kanpokoak.

-Bai?

-Bai. Leku askotan egon zien. Emon behar jakien lekue, ze etorri in zirean Ubideatik eta hortik etorri in zirean jentea honaiño. Hemen parau zirean, ez zirean joan beherago e? Baia bertakoak... kanpokoak etzean eta bertakoak urrinao joan zirean. Baia ez gendun etzeti urten, ganaduek eroan ginduzen urrinera. Baia gau, etzera etorten gintzezan lo iten.

5.7. Nazionalistak, falangistak eta komunistak Zeberion

- **Hizlaria(k)**: Uriondo Ipiña, Manuela
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiola, Nerea
- **Erref**: ZEB-005/055
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 01:14:00. **Bukatu**: 01:15:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai
- **Transkribatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Gaia(k)**:
 - Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
 - Politika » Jarrera politikoak » Komunistak
 - Politika » Jarrera politikoak » Falangistak
- **Laburpena**: Hiru bandera egoten ziren udaletxean: espainola, falangearena eta beste bat (karlista). Herrian baziren falangistak eta komunistak ere. Komunistek fama txarra ei zuten.

Transkripzioa

-Ta hemen egon zan batzokirik edo falangien zentrorik edo Zeberion?

-Ez, falangean... Baia falangistak bai egon zirean! Bai egon zirean, eske banderak hiru egon zirean aiuntamentuen eskegite.

-Bai?

-Bai. Ze bandera?

-Bandera espainola eta falangista eta beste bat ez dakit zein ixiten zan. Hiru ixiten zirean egoten zianak.

-Orduan, falangistak egon ziren Zeberion?

-Bai. Eta egon zirean komunistak be, batzuk. Komunistak aukin audien ba fama txarra, ez dakit zelangoak ixingo zirean baie...

-A bai?

-Gure zaharrentzako. Guretzako ez umeak ixin gintzezan eta. Baie gure zaharrentzako bai.

-Eta egon zan hemen zentro... ba falangien kaferik edo?

-Bai, bai.

-Bai?

-Aiuntamentuen egon zan auren zentroa. Bai.

-Eta nazionalistana? Batzokia?

-Bai, batzokie, bai. Oin be badao e?

6. Aisia

6.1. Santa Ageda koplak kantatzen

- **Hizlaria(k):** Egiluz Ozerin, Pedro
- **Elkarrizketatzailea(k):** Egiluz, Marisa
- **Erref:** ZEB-011/002
- **Iraupena:** 0:05:27. **Hasi:** 00:00:18. **Bukatu:** 00:05:45
- **Gaia(k):**
Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- **Laburpena:** Santa Ageda kantatzen ateratzen ziren eta egun osoa pasatzen zuten etxerik etxe, herri osoan zehar. Ze kantatzen zuten.

Transkripzioa

Santa Ageda kantetan joaten geintzen... noz? Febreruen 4en. 5ean da San Ageda, joaten geintzen 4en. Ta etxerik etxe, herri guztiko etxeak, zera, baserri guztiak pasetan goizeko 8etan hasi ta gaueko 12tarte parau barik, kantetan. Ta, bueno, kantetan gendun zera:

Zeruetara begiok altzau
graziak eskatuzeko
Santa Agedak zer pasau zoan
gaur hemen esplikatuzeko.

Alkateagaz egondu gera
atzoko arratsaldian
libertatea geurekin degu
ibiliteko bakian.
ezpabe sartu ingo doskula
kartzela ilun batian.

Santu hau preso sartu zanian
zan milagro bat handia
zeruetatik jaitsi zaiozan
Jaungoikoaren argia.

Milagro ikaragarria
santu honen alegria
San Pedrok berak [inguratu] zion
santu honen gorputz guztia.

Berriz enperadoreak diño
eramateko hagana
donzella gazte honen izena
lehen baizen firme debana.

Gorrotoaren indarra
jentilen bihotz gogorra
instante baten estaldu zion
gorputz guztia i odola.

Neure lagunok hasiten jataz
alde banetik tentatzen
hasiko banaz, hasi naitela
nagosiena notatzen.

Zibilio eta granada
Fuenterrabian gerra da,
etxe honetako nagosi jauna
bakeak eiten ara da.

Eder intxaurren kordena
guk halan deuku ordena
etxeke andrea notadutzeko
nagosiaren hurrena.

Etxeko andra onra ona
zeure geuzaren doi ona
Paskua goizean jantziko dezuz
zeure soinean bost gona.

Zuri ta eder azpiko
gorri nabarrok gaiñeko
beste holango pare bat ez dau
plaza bat onradutzeko.

Etxeko andrea parkatu
ondo ez bazera notadu
orain hemendi gura genduka
zaldun gaztea notadu.

Idi zuriak ekarten deude
karabideko otia
etxe honetako zaldun gazteak
topaurik dauko nobia.

Topaurik dauko nobia eta
baturik dauko dotia
hogorlekoak milakadaz da
arreo elegantia.

Zaldun gaztia parkatu
ondo ez bazera notadu
orain hemendi gura genduka
dama gaztea notadu.

Damatxu gazte, garrire linda,
zeure koloren gorria,
kolore horrek diruditzen dau
klabeliñaren orria.

Klabelediñaren orriarekin
larrosa maietzekoa
hementxe gagoz zeuri begira
damatxo bihotzekoa.

Arantza baltzak, ostroa txiki,
puntera deuko loratsu
orain hemendi gura genduka
beste batera bidaldu.

Enero eta febrero
ezin geinkagoz luzaro...

Santa Ageda ez da izaten
beti hilean-hilean,
orain hemendi bagoaz eta
datorren urtera artian.

Transkripziorik gabeko pasarteak

Ondorengo pasarteak gaika landuta eta kodifikatuta daude, baina oraindik transkribatu gabe.

1. Umezain eta gazta saltzen (ZEB-013/002)

Bederatzi urte arte eskolan ibili zen eta ondoren hamalau urte bete arte, umezain. Etxeratu eta etxeko lanetan eta gazta saltzen hasi zen. 22 urterekin ezkondu egin zen.

2. Basoko erromeriak (ZEB-013/004)

Denetarik dantza egiten zuten erromerian. Basoko erromeriak izendatzen ditu. Urtean zehar, plazan izaten zuten dantzaldia.

3. Parrandazalea gaztetan (ZEB-013/005)

Senarra eta biak auzokoak ziren, etxeko. Asteburuan baino aste barruan gehiago egoten ziren elkarrekin. Gaztetan oso parrandazalea zen, baita bere gurasoak ere.

4. Eskolan maistra gaiztoa (ZEB-013/006)

Bere kabuz ikasi du kontuak egiten. Maistra gaiztoa zeukala dio. Kale egin behar izaten zuen askotan eta ezin izaten zien gelakideei jarraitu.

5. "Ala kinkirrinera" jolasa (ZEB-013/007)

Amamarekin dantzan ikasi zuten, lagun batek eta biek. "Ala kinkirrinera" jolasa azaltzen du.

6. Bere kuleroak josi zituenekoa (ZEB-013/010)

Etxeko txikiena zen eta etxeko lanak egin behar izaten zituen. Bere kuleroak berak egin zituenekoa kontatzen du.

7. Etxeko zereginen banaketa (ZEB-013/013)

Etxeko gorabehera guztiak berak kudeatu izan ditu, baita seme-alaben ardura ere. Auzokoen laguntza izan dute beti.

8. Hiru erditzeak zelakoak izan ziren (ZEB-013/014)

Auzoko emakume bat eta ama izan zituen lagun lehenengo erditzean. Bigarrenean praktikantea izan zuen lagun baina infekzioa sortu zitzaion eta oso gaizki egon zen. Hirugarren erditzean berriz ere infekzioa izan zuen.

9. Lotarako kanta (ZEB-013/015)

Lo-kanta erreztatzen du eta ondoren abesten.

10. "Arre-arre mandako" kanta (ZEB-013/016)

"Arre-arre mandako" abesten du.

11. "Urte barri, barri" kanta (ZEB-013/019)

"Urte barri, barri" kantatzen du.

12. San Juan gaueko araoa (ZEB-013/020)

San Juan gaueko araoa esaten du. Soroak bedeinkatzen zituzten suarekin.

13. "Kanporamartxo" eta "etxeramartxo" (ZEB-013/021)

Garizuma baino igande bi lehenago, "kanporamartxo" izaten zen eta igande bat lehenago "etxeramartxo". "Kanporamartxo" egitea mendira joan eta txorixoak erretzea izaten zen. "Etxeramartxo" zenean, etxean egiten zen merienda.

14. Etxe-tresnen aurrerapena eta etxeko lanak banatzea (ZEB-013/023)

Ura iturritik ekartzen zuten. Etxe-tresnek emakumeentzat lana erraztu dutela dio. Etxeko lanak gizonekin partekatzearen aldekoa da.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2024-05-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com